

Стална делегација Парламентарне скупштине
БиХ у Парламентарној скупштини Организације
за европску безбједност и сарадњу

Stalna delegacija Parlamentarne skupštine
BiH u Parlamentarnoj skupštini Organizacije
za evropsku sigurnost i saradnju /
Stalno izaslanstvo Parlamentarne skupštine
BiH u Parlamentarnoj skupštini Organizacije
za evropsku sigurnost i suradnju

PARLIAMENTARY ASSEMBLY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
Delegation to the Parliamentary Assembly of the Organization for Security and Co-operation in Europe

Број/Број:01,02,03,03/11-05-1-95/12
Сарајево/Sarajevo, 17. 5. 2012.

IZVJEŠĆE
S GODIŠNJE EKONOMSKE KONFERENCIJE PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
OESS-a
" POTICANJE EKONOMSKE SURADNJE I STABILNOSTI U REGIJI OESS-A "

Batumi, 12. – 14. svibnja 2012.

Na poziv gruzijskog parlamenta, Ekonomska konferencija Parlamentarne skupštine OESS-a održana je od 12. do 14. svibnja 2012. u Batumiju (Gruzija).

Više od 200 sudionika iz 34 države članice OESS-a sudjelovalo je na konferenciji koja je bila posvećena poticanju ekonomske suradnje, održivog razvoja i stabilnosti u regiji OESS-a. Izlaganja koja su se mogla čuti odnosila su se na dobro upravljanje, energetske sigurnost i učinkovitost, stvaranje transparentne klime za ulaganja, rješavanje sigurnosnih izazova kroz ekonomsku politiku, unapređenje transporta i razvoja turizma, te rast malih i srednjih poduzeća.

U svome uvodnome obraćanju predsjednik Parlamentarne skupštine OESS-a Petros Efthimiou (Grčka) pozvao je na novi "Maršalov plan" koji je, prema njegovu mišljenju, nužan za rast, oporavak i socijalnu koheziju u Europi.

"Restrikcije se ne mogu nastaviti u nedogled", rekao je g. Efthimiou. "Vrijeme je da mi, kao parlamentarci, vratimo si pravu ulogu, a to je potrebni parlamentarni nadzor i rasprava o smanjenju potrošnje, koja se odnosi ne samo na proračunske ispade u prošlosti već ograničava i naša ulaganja u budućnost."

Predsjednik Gruzije Mihail Sakašvili i predsjednik gruzijskog parlamenta David Bakradze obratili su se sudionicima konferencije ističući promjene u njihovim zemljama u posljednjih osam godina, osobito u iskorjenjivanju korupcije.

Govoreći o tome, naglasili su kako najveći problem nije bio iskorijeniti korupciju, već promijeniti mentalitet državnih službenika, jer ih je trebalo naučiti da ne ponižavaju svoje sunarodnjake, već da služe svome narodu.

G. Sakašvili rekao je da je Batumi simbol promjene za Gruziju.

Goran Svilanović, koordinator OESS-a za ekonomske i ekološke aktivnosti, istaknuo je da je irsko predsjedanje OESS-om koncentrirano na dobro upravljanje, kao osnovu za tekuće napore regije za ostvarivanjem transparentne i kooperativne poslovne prakse.

Predsjednik OESS-ovog Odbora za gospodarstvo i ekologiju Eustathios Lozos obratio se na konferenciji 12. svibnja, ukazujući na potrebu veće političke volje za borbu protiv korupcije, organiziranog kriminala i ilegalnih migracija.

Sudionicima Ekonomske konferencije Parlamentarne skupštine OESS-a, na sesiji pod nazivom „Izgradnja mira i povjerenja suradnjom u ekonomskom i ekološkom sektoru“, obratio se i član Izaslanstva Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini OESS-a Mirza Kušljugić.

Govoreći o izazovima i mogućnostima ekonomskog oporavka zemalja regije Zapadnog Balkana nakon nedavne krize, istaknuo je kako se značajan negativni utjecaj financijske i ekonomske krize u 2008./2009. godini na bh. gospodarstvo između ostaloga ogleda u: smanjenju BND-a i kreditnog rejtinga, te povećanju nezaposlenosti i proračunskih deficita. Utjecaj krize na politički razvoj odrazio se i na odgodu provedbe strukturnih reformi, usporavanje integrativnih procesa s EU-om i povećanje političke nestabilnosti.

Rekao je da je BiH uslijed strukturnih ekonomskih problema imala poteškoća s reakcijom na krizu, što će vjerojatno rezultirati produženim oporavkom.

Slični problemi strukturno slabih ekonomija prisutni su i u susjednim zemljama Zapadnog Balkana, npr. u Srbiji i Hrvatskoj.

Prema prognozi Bečkog instituta za međunarodne ekonomske studije iz ožujka 2012. godine, za razdoblje 2012.-2014. predviđeno je da će "zemlje Zapadnog Balkana, kao i zemlje južnog dijela EU, nastaviti zaostajati u ekonomskom oporavku u začaranom krugu malog rasta, visokih kamatnih stopa i neodrživog zaduženja", što će ishoditi "povećanjem podjela između različitih europskih regija".

Govoreći o preporukama međunarodnih financijskih institucija i EU-a za ekonomski oporavak jugoistočne Europe i Zapadnog Balkana, rekao je kako je potrebno:

- zasnovati ekonomski oporavak na novom modelu rasta, utemeljenom na ponudi.

Osnovne odlike ovoga modela su: oslanjanje na endogene faktore rasta radi povećanja konkurentnosti i kapaciteta produktivnosti;

- poduprijeti priljev kapitala radi jačanja ovih kapaciteta, osobito u izabranim prioritetnim sektorima: energetici, ekologiji, infrastrukturi i socioekonomskom razvoju;
- daljnje ekonomsko i financijsko integriranje u EU;
- prihvatiti pravnu stečevinu EU, osobito u prioritetnim područjima.

Predloženo je ugrađivanje elemenata iz dokumenta „Europa 2020 – Strategija za pametni, održivi i inkluzivni rast“ u programe ekonomskog oporavka.

Nezadovoljavajuća infrastruktura identificirana je kao bitno ograničenje rasta u zemljama Zapadnog Balkana. Njezino je unapređenje izdvojeno kao kritični faktor rasta te su predložene sljedeće preporuke:

- Ulaganja u energetski sektor moraju imati za cilj postizanje ciljeva iz EU 20+20+20,
- Ulaganja u zaštitu okoliša trebaju biti prioritet,
- Telekomunikacije i informacijske tehnologije trebaju biti unaprijeđene za bolju povezanost,
- Potrebno je unaprijediti regionalnu suradnju i integraciju tržišta.

Gospodin Kušljugić istaknuo je da Bosna i Hercegovina za sada uspijeva smanjiti troškove javnog sektora, premda ne na održivoj razini. Preoblikovanje modela rasta pokazalo se najtežom preporukom za provedbu. Iznio je mišljenje da je jedan od ključnih razloga tome malo i nedovoljno snažno gospodarstvo BiH, uz preporuku da se nadilaženje problema malih gospodarstava treba temeljiti na regionalnoj suradnji i regionalnim integracijama.

Također je rekao kako je povijest inicijativa regionalne suradnje na Zapadnom Balkanu bogata, navodeći Pakt o stabilnosti, Vijeće za regionalnu suradnju, CEFTA-u i Energetsku zajednicu. Međutim, svim navedenim inicijativama nedostaje „vlasništvo“ svih regionalnih sudionika: parlamenata, vlada, ekonomskih aktera i predstavnika civilnoga društva. Da bi procesi regionalne suradnje i integracija bili učinkoviti, moraju ih inicirati i razvijati regionalni sudionici. Struktura slična modelu suradnje nordijskih zemalja u Nordijskom vijeću može biti dobar primjer za zemlje Zapadnog Balkana.

Govoreći o regionalnoj suradnji, naglasio je kako je ona potrebna u sektorima energetike i zaštite okoliša. Još jednom je naglasio značaj regionalne suradnje na Zapadnom Balkanu u sektoru proizvodnje električne energije iz hidropotencijala integralnim upravljanjem međunarodnim riječnim bazenima. Samo koordiniranim planiranjem razvoja ovoga resursa zemlje Zapadnog Balkana mogu iskoristiti preostali potencijal „zelene hidroenergije“, osobito na međunarodnim rijekama. G. Kušljugić svoje je izlaganje zaključio riječima kako se nada da će ovakav pristup znatno doprinijeti daljnjoj izgradnji međusobnog povjerenja, a OESS treba odrediti kakvu će ulogu imati u tom procesu.

U drugome dijelu konferencije sudionicima su se obratili: gruzijski premijer Nika Gilauri, zamjenik gruzijskog premijera Giorgi Baramidze, gruzijska ministrica gospodarstva i održivog razvoja Vera Kobalia, posebna predstavnica OESS-a za migracije Ketlin Ferrier i zamjenik predsjednika gruzijskog parlamenta George Cereteli, kao i drugi govornici predstavnici parlamenata, vlada, privatnog sektora, međunarodnih i nevladinih organizacija.

G. Kušljugić također se obratio sudionicima na sesiji posvećenoj temi: „Energetska sigurnost i učinkovitost: regionalni izazovi i perspektive“.

U svome govoru je istaknuo kako se često razgovara o međuzavisnosti ekonomskog razvoja i dobre uprave, sigurnosti i sigurnosti opskrbe energijom, ali rijetko o manje izučavanoj međuzavisnosti između „zelene transformacije“ energetske sektora i prilike za poslijekrizni ekonomski oporavak zemalja u razvoju. G. Kušljugić pobrojao je prilike za strukturnu ekonomsku transformaciju, koju omogućava tranzicija prema niskougljičnom (eng. *low carbon*) energetske sektoru realizirana politikama energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

Izrazio je mišljenje da je za zemlje u razvoju „zelena tranzicija“ prema *low carbon* energetske sektora i *low carbon* gospodarstvu, ako se ispravno provede, nova razvojna prilika za nadilaženje sadašnje ekonomske krize. Ova radikalna transformacija od tradicionalnog prema *low carbon* energetske sektora, nazvana „Novi zeleni ugovor“ (eng. *Green New Deal – GND*), treba se planirati radi realizacije višestrukih ciljeva koji se odnose na zaštitu okoliša, sigurnost opskrbe energijom, ekonomski razvoj i otvaranje novih radnih mjesta.

Prema njegovom mišljenju, izazov je utvrditi politike GND-a, i to ne samo sa zadaćom ostvarivanja ekoloških (npr. EU 20+20+20) i sigurnosnih (npr. na temelju Energetske povelje) ciljeva, nego i poticanja ekonomskog razvoja i posebno otvaranja novih radnih mjesta (npr. utemeljeno na EU-ovoj Strategiji za održivi, pametni i inkluzivni rast).

Strategije iz područja GND-a za zemlje u razvoju razlikuju se od sličnih strategija razvijenih zemalja. Osnovna razlika utemeljena je na posjedovanju tehnoloških znanja, a time i na razvoju povezanih industrija.

Proces „ozelenjavanja“ energetske sektora BiH povezan je sa sličnim procesima u susjednim zemljama (Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori) kao i u zemljama regije Zapadnog Balkana i jugoistočne Europe.

G. Kušljugić naglasio je da GND za mala gospodarstva u biti može biti regionalni proces ekonomskog oporavka. Međuzavisnost energetske sektora zemalja Zapadnog Balkana mnogo je značajnija u okviru paradigme obnovljive energije nego u okviru konvencionalne energetske paradigme bazirane na korištenju ugljikohidrata: nafte, zemnog plina i ugljena.

Govoreći o energetske koridorima, posebice o budućim pravcima opskrbe plinom preko zemalja regije, pojasnio je da se provedba reformi u energetskom sektoru u JIE koordinira na temelju Sporazuma o Energetskoj zajednici (SEZ). Osnovni cilj SEZ-a je podrška transformaciji nacionalnih energetske sektora stvaranjem jedinstvenog, regionalnog tržišta za mrežne energente.

U skladu s tim, pobrojao je moguće elemente provođenja GND-a u BiH:

- Da bi GND doprinio ekonomskom oporavku, njime se moraju realizirati ciljevi ekonomskog razvoja i otvaranja radnih mjesta.
- Ciljevi ekonomskog oporavka za BiH mogu biti: 1. korištenje postojećih i budućih hidroenergetskih potencijala za uravnoteženje regionalnog elektroenergetskog sustava ili 2. značajno korištenje biomase za proizvodnju električne energije. Osvarenje ovih ciljeva zahtijevat će prijenos znanja iz razvijenih zemalja.
- Cilj - otvaranje radnih mjesta - može se ostvariti: otvaranjem radnih mjesta za niže kvalificirane radnike (npr. u logistici biomase ili u građevinskim radovima za primjenu mjera energetske učinkovitosti) kao i otvaranjem radnih mjesta za visokokvalificirane radnike (npr. u proizvodnji i održavanju tehnologija OIE). Postizanje ovoga cilja zahtijevat će prijenos tehnologija iz razvijenih zemalja.
- GND će biti održiv ukoliko će za njegovu realizaciju javnom i privatnom sektoru biti dostupna povoljna financijska sredstva. Pošto su kapaciteti proračuna zemalja u razvoju ograničeni, financijsku potporu treba osigurati korištenjem međunarodnog mehanizma sličnog CDM-u u međunarodnim financijskim institucijama i putem bilateralnih programa s razvijenim zemljama.
- Sudjelovanje istraživačko-razvojnih institucija iz zemalja u razvoju u multilateralnim programima EU, kao što su *FP7* i *Horizont 2020*, od suštinske je važnosti. U tom smislu bilo bi poželjno uspostaviti odgovarajući posebni program.
- Pošto GND zahtijeva sudjelovanje šire javnosti, ključna je aktivna uloga parlamenata, naročito u regionalnoj suradnji.

Govoreći o mogućoj ulozi OEES-a, rekao je kako je potrebno:

- inicirati proces suradnje, kako budući koridori zemnog plina kroz regiju ne bi rezultirali zlouporabom tržišne snage opskrbljivača ili monopolom tranzitnih zemalja;
- razvijati okvir suradnje između razvijenih i zemalja u razvoju za planiranje i provedbu GND-a u zemljama u razvoju;
- pokrenuti kampanju lobiranja radi utvrđivanja modela financiranja GND-a u zemljama u razvoju.

Svoje izlaganje g. Kušljugić završio je prijedlogom za formiranje *ad hoc* radne skupine sa zadaćom da razvije prijedloge načina za eventualni angažman OEES-a.

TAJNICA
IZASLANSTVA PSBIH U PSOESS-U

Jelena Rajaković

Dostaviti:

- Kolegiju Zastupničkog doma
- Kolegiju Doma naroda
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma
- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda

- članovima Izaslanstva PSBiH u PSOESS-u
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol

Kopija: Ministarstvo vanjskih poslova BiH